

Kulttuuriympäristötiedot yhteiseen käyttöön!

Kuntien ja maakuntien kaavatiedot käyttöön

Tiina Haapakoski, Päivi Malmi ja Kimmo Nurmio

Suomen ympäristökeskus, SYKE

2018

Sisältö

Hankkeen tavoitteet ja toteutus	2
Rakennussuojelu Suomessa	2
Rakennussuojeluun liittyvä lainsäädäntö	2
Alueelliset ja kunnalliset kulttuuriympäristöaineistot	4
Tulokset.....	5
Rakennussuojelutiedot asemakaavoista.....	5
Rakennussuojelutiedot yleiskaavoista	11
Rakennussuojelutiedot maakuntakaavoista	13
Yhteenveto	14
Lähteet	18

Liite 1. Rakennussuojelumerkinnot asemakaavoissa -tarkastelun kohdejoukko

Hankkeen tavoitteet ja toteutus

Kaavallisesta rakennussuojelusta ei ole olemassa valtakunnallisesti koottua tietoa asemakaava-, yleiskaava- tai maakuntakaava-tasolta. Tietoja eri välineillä toteutetusta rakennussuojelusta kerätään useiden organisaation rekistereihin hieman eri tietosisällöillä ja aluetasoilla. Osin päällekkäisen tiedon tallentaminen tuottaa turhaa työtä ja ristiriitaista tietoa. Tiedon hajautuminen puolestaan hankaloittaa tiedon saatavuutta ja käytettävyyttä. Tavoitteena tuleekin olla, että rakennussuojelutiedot olisivat saatavilla sähköisesti suoraan suojelusta päättäviltä toimijoilta. Tämän tavoitteen edellytyksiä tutkittiin KIRA-digi -rahoitteisessa Kuntien ja maakuntien kaavatiedot käyttöön osahankkeessa, joka on osa Museoviraston, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen yhteistä Kulttuuriympäristötiedot yhteiseen käyttöön! -hankekokonaisuutta.

Hankkeessa tutkittiin, millä tavalla KuntaGML-muotoisista asemakaava- ja yleiskaava-aineistoista voidaan poimia tarpeelliset suojelutiedot yhteiseen käyttöön ja miten ne palvelevat kansallisia tarpeita. Tarkastelussa huomioitiin yhteys tekeillä olevaan Paikkatietoalustaan (PTA, Julkisen hallinnon yhteinen paikkatietoalusta -hanke) ja selvityksiin kuntien tiedoista ja tietopalveluista. Lisäksi testattiin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Varsinais-Suomen liiton HAME-hankkeessa tehtyä tietomallia ja sen hyödynnettävyyttä maakuntakaavan rakennussuojelutietojen sekä muiden kulttuuriympäristötietojen siirrossa ja hyödyntämisessä. Asemakaavojen osalta pilottiaineistona ovat kuntien WFS-rajapinnoille tuottamat KuntaGML-muotoiset asemakaava-aineistot. Yleiskaavan osalta tarkastelu on skeemallinen, koska KuntaGML:n mukaisia aineistoja ei ole saatavilla.

Asemakaavojen osalta oli aluksi tarpeen tutkia, miten rakennussuojelua on kaavoissa osoitettu. Tarkastelua varten valittiin sattumanvaraisesti joukko sellaisia kaavoja, jotka sisältävät rakennussuojelua. Tarkoituksena oli saada käsitys siitä, miten ja millaisilla kaavamerkinnöillä rakennuksia on kaavassa suojeltu. Samalla testattiin Kuntatietopalvelun asemakaavarajapintaa sekä kuntien WFS-rajapintoja. Tämän jälkeen tutkittiin rajapinnoille tuotettua asemakaava-aineistoa, tarkasteltiin aineiston rakennetta, sisältöä ja mahdollisuuksia käyttää tietoja automaattisessa laskennassa kokeilemalla ja testaamalla laskentaa.

Myös yleiskaavojen ja maakuntakaavojen tarpeellisten tietojen ja rakenteen hahmottamiseksi oli ensin tarpeen tutkia ja vertailla eri puolella Suomea tehtyjen kaavojen rakennussuojelumerkintöjä. Yleiskäsityksen muodostamisen jälkeen tarkasteltiin rakennussuojelutietojen asettumista tietomalleihin ja mahdollisuuksia automaattiseen laskentaan. Yleiskaavoihin merkittyjen rakennussuojelutietojen irrottamista laskentaa varten tutkittiin hankkeessa tietomalliin nojaten, sillä KuntaGML-muotoista kaava-aineistoa ei ole rajapinnoista saatavilla. Maakuntakaavojen tutkimusaineistona oli SYKEN ja maakuntien liittojen HAME-hankkeessa tehty tietomalli ja siihen tuotetut maakuntakaavat Varsinais-Suomen, Etelä-Karjalan ja Hämeen maakuntaliitoilta. Näiden pohjalta tutkittiin yhteisen mallin mukaan tehtyjen aineistojen hyödynnettävyyttä maakuntakaavan rakennussuojelutietojen sekä muiden kulttuuriympäristötietojen siirrossa ja laskennassa.

Rakennussuojelu Suomessa

Rakennussuojeluun liittyvä lainsäädäntö

Rakennussuojelua toteutetaan Suomessa maankäyttö- ja rakennuslailla (MRL 132/1999) kaavoituksen kautta sekä erityislainsäädännöllä. Voimassa olevia erityislakeja ovat laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010), kirkkolaki (KirkkoL 1054/1993) ja laki ortodoksisesta kirkosta (OrtKL 985/2006). Kohteita, jotka on suojeltu aikaisemman rakennussuojelulain nojalla tai asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta (480/1985), koskee niin ikään laki rakennusperinnön suoje-

lemisestä ja niiden nojalla tehdyt päätökset ovat edelleen voimassa. Sopimuksella valtakunnallisesti merkittävien rautatieasema-alueiden säilyttämisestä ja suojelemisesta (Rautatiesopimus 1998) on suojeltu asema-alueiden rakennuksia (Tyvelä & Virkki 2016, 11). Lain rakennusperinnön suojelemisesta soveltamisala määräytyy lain 2§:n mukaan siten, että rakennusperinnön suojelemisesta asemakaava-alueella sekä alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten, säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Lakia rakennusperinnön suojelemisesta sovelletaan näiden alueiden ulkopuolella. Poikkeuksina kuitenkin kohteet, joilla on valtakunnallista merkitystä sekä kohteet, joiden säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä, tai kun kohteen suojeluun lain rakennusperinnön suojelemisesta mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Kaavoissa käytettävistä suojelumerkinnöistä, kuten muistakin kaavamerkinnöistä, säädetään ympäristöministeriön asetuksessa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä (Ympäristöministeriö 2000). Merkinnät on julkaistu Ympäristöministeriön Kaavamerkinnät ja -määräykset oppaissa 10-12 (Ympäristöministeriö 2003a-c). Kaavamerkintäasetuksessa asemakaavassa rakennussuojeluun liittyvät kaavamerkinnät ovat SR (rakennussuojelualue), SRS (lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojeltu alue) ja /s (alue, jolla ympäristö säilytetään) sekä niistä johdetut merkinnät. Kohdesuojelumerkintöjä puolestaan ovat s (suojeltava alueen osa), sr (suojeltava rakennus), srs (lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojeltu rakennus) ja niistä suoraan johdetut merkinnät. SR-merkintää käytetään *”silloin, kun ensisijaisena tavoitteena on suojella koko rakennettu kulttuuriympäristö rakennuksineen, rakenteineen ja pihapiireineen. Suojelu asettaa tällöin reunaehdot alueen käytölle. Useimmiten kuitenkin suojelluilla alueilla käytetään muita aluevarausmerkintöjä, joihin liitetään tarvittavat suojelumääräykset ja tarvittaessa rakennus- ja osa-aluekohtaiset s-, sr- ja srs-merkinnät.”* (Ympäristöministeriö 2003a, 68). Aluemerkinnän lisäksi suojelua täsmennetään siis kohdemerkinnällä. Aluemerkintä, /s, puolestaan liitetään aina alueen varsinaisen käyttötarkoituksen merkintään ja se osoittaa, että alueella on tavoitteena rakennusten ja muun ympäristön säilyttäminen. Ympäristöministeriön ohjeiden mukaan merkintään tulee liittää suojelua täsmennävä määräys. (Ympäristöministeriö 2003a, 69). Kun käytetään tiettyyn rakennuksen osaan kohdennettuja suojelumääräyksiä (esim. suojeltu julkisivu), ei voida katsoa, että ne toisivat kohteelle suojellun rakennuksen statuksen (Museovirasto ja ympäristöministeriö 2010, 6). Rakennuksiin kohdistetut suojelumerkinnät ja -määräykset vaikuttavat muun muassa rakennusta koskevaan lupaharkintaan (rakennuslupa, toimenpidelupa, purkamislupa) sekä esimerkiksi rakennuksen energiatehokkuusvaatimukseen (Museovirasto ja ympäristöministeriö 2010, 2).

Myös yleiskaavassa voidaan antaa rakennussuojelua koskevia määräyksiä (MRL 41.2§), jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Ympäristöministeriön oppaan 11 (Ympäristöministeriö 2003b, 104) mukaan yleismerkintää S käytetään silloin, kun ei ole kyse selvästi tietyn erityislainsäädännön mukaisesta suojelutarpeesta (luonnonsuojelulaki, muinaismuistolaki tai rakennusperintölaki) tai jos on kyse kokonaisuudesta, jonka suojelu voidaan toteuttaa useamman lainsäädännön perusteella. Näissä tapauksissa vasta yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä päätetään, miten alueiden suojelu on käytännössä tarkoitus toteuttaa. S-merkintää käytettäessä aluevarausperusteiden ja niiden lakien, johon suojelu perustuu, tulee ilmetä kaavaselostuksesta (Ympäristöministeriö 2003b, 105). Yleiskaavassa kaavamerkintäasetuksen mukaisia rakennussuojelumerkintöjä ovat SR (rakennussuojelualue), SRS (rakennussuojelulain nojalla suojeltu alue) ja /s (alue, jolla ympäristö säilytetään) ja suojelukohdetta osoittava kohdemerkintä sekä näistä johdetut merkinnät. Yleiskaavassa varsinkin alueilla, joille ei laadita asemakaavaa, voidaan käyttää asemakaavan merkintöjä sr (suojeltava rakennus) ja srs (lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojeltu rakennus) muunneltuihin. (Museovirasto ja ympäristöministeriö 2010, 6.)

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n mukaan niin ikään maakuntakaavassa voidaan antaa tarpeellisia suojelumääräyksiä, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Maakuntakaavan suojelumääräyksillä ei voida velvoittaa maanomistajaa aktiivisiin toimenpiteisiin kaavan toteutumisen edistämiseksi vaan suojelumääräyksellä voidaan asettaa rajoituksia tai reunaehtoja kyseisen alueen käytölle niin, että alueen erityiset ympäristöarvot voidaan turvata (Ympäristöministeriö 2003c, 27). Maakuntakaavassa kaavamerkintäasetuksen mukaiset ja niistä johdetut rakennussuojelumerkinnät ovat SR (rakennussuojelualue) sekä suojelukohdetta osoittavat kohdemerkinnät. Kohteiden merkintään liittyy yleensä numeroindeksi, jolla viitataan kohteen varausperusteeseen ja kaavaselostuksen kohdeluetteloon. Mikäli kyseessä on jonkin erityislain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu kohde, voidaan merkintään liittää erityislakiin viittaava kirjaintunnus, esimerkiksi sr. Lisäksi voidaan käyttää yleiskaavamerkintää /s osoittamaan luonnonsuojelun, maisemansuojelun, rakennetun ympäristön suojelun tai muinaismuistojen suojelun kannalta merkittäviä kohteita. Myös osa-aluemerkintä, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue, on rakennussuojelun kannalta käyttökelpoinen. (Ympäristöministeriö 2003c, 82-83.)

Alueelliset ja kunnalliset kulttuuriympäristöaineistot

Merkittävä osa suojelluista kohteista on suojeltu asemakaavalla tai sijaitsee asemakaava-alueilla, jolloin ne on merkitty suojelumerkinnöin asemakaavaan. Eri suojeluvälineillä suojellut kohteet on merkitty eri tavoin, ja kulloinkin käytössä oleva suojeluväline (esim. laki rakennusperinnön suojelemisesta) käy ilmi kaavamerkinnästä ja/tai -määräyksestä. Asemakaavalla suojeltujen kohteiden kartoittamiseksi on päästävä käsiksi kuntien asemakaavoihin kaavamerkintätasolla, ja sen hankaluus onkin vaikeuttanut kattavan tiedon keräämistä. Nykyään monen kunnan asemakaavat löytyvät kuitenkin jo erilaisista katsepalveluista ja kuntien rajapinnoilta WMS-palveluna, mikä helpottaa eri kuntien kaavojen tarkastelua, vaikka merkintöihin liittyviä laskentoja tai analyysejä se ei vielä mahdollistakaan. Suuntaus on kuitenkin kohti WFS-rajapintoja, jolloin kaavatiedot olisivat hyödynnettävissä konekielisesti ja ladattavissa tasoina myös paikkatieto-ohjelmiin. Muutamat kaupungit ovatkin jo julkaisseet asemakaavaa myös WFS-rajapinnassa KuntaGML-muotoisena tai sen muunnelmana.

KuntaGML:n ensimmäinen kehitystyöhanke käynnistyi vuonna 2001 Kuntaliitossa tavoitteenaan tiedonvaihdon tehostaminen ja standardimuotoisten tietopalvelurajapintojen toteuttaminen kuntien käyttämiin tietojärjestelmiin. Rajapintapalveluissa on käytössä OGC:n (Open Geospatial Consortium) kehittämät standardit. Kuntien tuottamien tietojen määrittelyssä käytetään paikkatietojen kuvauskielenä GML (Geographic Markup Language) -kieltä ja palveluissa WMS ja WFS tiedonsiirtoprotokollaa. KuntaGML-nimi juontaakin juurensa käytetystä tekniikasta. WMS (Web Map Service) palvelu välittää kuvatietoa ja WFS (Web Feature Service) puolestaan välittää paikkatietokohteita, joihin on liitetty kohteen ominaisuustietoja. (Kuntaliitto, 2017.) Rajapinnoista saatavat paikkatiedot voisivat tulevaisuudessa mahdollistaa myös rakennussuojelutietojen keräämisen suoraan kunnista. Tässä hankkeessa on tutkittu miten ainoa kansallisen yhdenmukaisen skeeman mukainen KuntaGML-aineisto vastaa tarpeeseen.

KuntaGML-skeema on asemakaavatietojen lisäksi tehty myös yleiskaavoille. Toistaiseksi WFS-muotoista yleiskaava-aineistoa ei kuitenkaan ole kuntien rajapinnoista saatavilla, vaan niistä on julkaistu ainoastaan katselu-rajapintoja vaihtelevilla tietosisällöillä. SYKE julkaisee Liiteri-palvelussa ja Yleiskaavapalvelu-rajapinnalla kootusti kaikkien kuntien yleiskaavat kaavamääräyksineen. Kaavamerkintöjen osalta kyse on kuitenkin kaavakuvista, eikä paikkatiedosta. Yleiskaavoihin merkityistä rakennussuojelualueista tai -kohteista ei siis ole saatavilla koottua paikkatietoa, mutta yleiskaavaskeemaa tarkastelemalla voidaan hahmotella tiedon käytettävyyttä mallitasolla.

Toisin kuin asema- ja yleiskaavojen osalta, maakuntakaavoista on ollut saatavilla valtakunnallista paikkatietoa jo jonkin aikaa. SYKE on ylläpitänyt Valtakunnallista maakuntakaavapaikkatietokantaa vuodesta 2002 lähtien. Aineistoon on koottu vahvistettujen maakuntakaavojen aluevaraukset, kohdemerkintöjä, viivamaisia liikennemerkintöjä, maisemaosa-alueita, pohjavesiosa-alueita ja tuulivoimavarauksia vektorimuotoisena. Maakuntien liittojen vektoriaineistot ovat kuitenkin olleet hyvin erilaisia, samoin kuin käytetyt pohjakartat ja raja-aineistot. Niinpä aineistoa on jouduttu reippaasti yleistämään, jotta se on saatu yhtenäiseen valtakunnalliseen muotoon, eikä esimerkiksi rakennussuojelutietoa ole tallennettu. (Suomen ympäristökeskus 2013.) Vuonna 2015 käynnistetyssä HAME-hankkeessa¹ työn alle otettiin maakunnan liittojen yhteistyönä maakuntakaavojen harmonisointi, kaavojen digitalisointia silmällä pitäen. Hankkeessa on tähän mennessä tehty yhtenäinen tietokantapohja maakuntakaavoille sekä maakuntakaavoitustyökalu, joka helpottaa tietokantapohjan käyttöä. Yhteisen tietokantapohjan myötä valtakunnallisesti yhtenäisen tiedon kerääminen tullee mahdolliseksi ja rakennussuojeluun liittyvien kaavamerkintöjen irrottaminen erilaisia laskentoja varten mahdollistuu. Maakuntakaavat siirtyvät HAME-malliseen pohjaan kuitenkin pikkuhiljaa, useimmat tekeillä olevat maakuntakaavat tehdään jo HAME-malliin, mutta vanhojen voimassa olevien maakuntakaavojen siirtäminen yhteiseen tietomalliin ottaa aikansa. HAME-hankkeen tavoitteena on jatkossa saada kaikkien maakuntien kaavat yhteen rajapintaan, jolloin koko valtakunnan tietojen kerääminen niistä helpottuu.

Tulokset

Rakennussuojelutiedot asemakaavoista

Jotta voitiin selvittää, miten kaavojen rakennussuojelutiedot ovat saatavilla KuntaGML-muotoisista asemakaava-aineistosta, oli ensin tarpeen tutkia millaisilla merkinnöillä rakennussuojelua asemakaavoissa osoitetaan. Tarkastelua varten valittiin sattumanvaraisesti eri puolelta Suomea joukko sellaisia, vuosina 2014-2017 hyväksytyjä kaavoja, jotka sisältävät rakennussuojelua. Tarkoituksena oli saada käsitys siitä, miten ja millaisilla kaavamerkinnöillä rakennuksia on eri kunnissa hiljattain hyväksytyissä kaavoissa suojeltu. Tarkastelussa ollut kaavajoukko ja niissä käytetyt merkinnät löytyvät liitteestä 1.

Tarkasteltaessa kaavoja, joissa on osoitettu rakennussuojelua, havaittiin, että merkintätavat ovat moninaisia. Merkintätapa riippuu tietenkin ennen kaikkea kaavoituskohteesta, mutta myös kaavoitajien ja kunnan käytännöt näyttävät vaihtelevan. Useimmiten rakennussuojelu kaavassa ilmaistaan rakennuskohtaisilla sr-merkinnöillä. Toisinaan jo aluemerkinässä on maininta arvokkaasta rakennusympäristöstä tai ympäristön säilyttämisestä, mutta vasta sr-kohdemerkintä tuo varsinaisen suojelustatuksen. Myös SR-alueilla rakennuksille ja rakennelmille on lisätty kohdesuojelumerkinät vaikka ne sijaitsevat kaavamerkinän mukaan rakennussuojelualueella. Aina aluemerkinän selityksessä ei ole mainintaa rakennussuojelusta, vaan siitä kertoo vain rakennus- tai rakennelmakohtainen sr-merkintä. Huomattavasti harvemmin näyttää käytössä olevan rakennussuojelun osoittaminen aluemerkinällä.

Tarkastelun perusteella voi eritellä kolme tapaa merkitä rakennussuojelua:

- 1) rakennuskohtainen suojelumerkintä
- 2) suojelusta viitteitä antava aluemerkinä ja rakennuskohtainen kohdesuojelumerkintä
- 3) aluesuojelumerkintä

¹ HAME-hankkeesta tarkemmin Harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME) -hankesivuilla, <http://www.syke.fi/hankkeet/hame>.

Automaattisen laskennan näkökulmasta vaihtelevat merkintätavat asettavat haasteita. Nykyisillä välineillä kaavamääräysten skannaaminen läpi ei ole riittävän luotettavasti mahdollista, joten automaattista laskentaa varten suojelukohde tulisi käydä ilmi kaavamerkinnästä, ja merkintöjä tulisi käyttää johdonmukaisesti. Rakennuskohtaisen suojelun selvittämiseksi ensisijaista on pystyä erottelemaan rakennusten ja rakennelmien suojelu muusta suojelusta. Näin ollen laskenta kohdistuisi sr-merkinnällä merkittyihin kohteisiin. Kaavatarkastelussa kuitenkin havaittiin, että joitakin rakennelmia oli suojeltu myös s-merkinnällä (suojeltava alueen osa), jota käytetään pääasiassa muun kuin rakennussuojelun osoittamiseen. Nykyisellään merkintäkäytännöissä näyttää olevan useita erilaisia variaatioita. Rakennelmat näyttäisivät useimmiten rinnastuvan rakennukseen, eli niillä on samantapainen kohdesuojelumerkintä kuin rakennuksillakin. Näin ollen pelkän merkinnän perusteella ei voida tietää, onko kyseessä rakennus vai rakennelma. Merkinnän selityksestä se toki ilmenee. Esimerkiksi merkintää sr-1 käytettiin tarkastellussa kaava-aineistossa sekä rakennuksen että rakennelman kohdalla. Samoin on hyvin vaikeaa erotella merkintöjä, joilla vain osa rakennuksesta on suojeltu, useimmiten osaan kohdistuva suojelu käy ilmi vasta merkinnän selityksestä.

Usein alueella, jolle on osoitettu rakennussuojelua, käytetään merkintää /s (alue, jolla ympäristö säilytetään) mutta merkintä ei kuitenkaan tarkoita, että rakennukset olisi silloin automaattisesti kyseessä olevalla alueella suojeltu. Joskus aluumerkintään liittyy rakennussuojelua, joskus ei. Toisinaan aluumerkinnän alaiset rakennukset on suojeltu kohdamerkinnällä, joskus osa ja joskus kaikki. Pelkästään aluumerkinnästä ei siis pysty päättämään suojelun laajuutta. Myöskään merkintä SR (rakennussuojelualue) ei tarkoita, että kaikki aluumerkinnän alaiset rakennukset olisi automaattisesti suojeltu vaan myös niillä on lisäksi kohdesuojelumerkinnät, joilla suojelua tarkemmin määritellään. Mikä tahansa aluumerkintä voi sisältää alueellisen rakennussuojelun, kunhan se käy ilmi merkinnän selityksestä. Tämä on ongelmallista automaattista laskentaa ajatellen, sillä aluesuojelua sisältävien merkintöjen laskeminen ei onnistu, jos ei etukäteen tiedetä, millä merkinnällä alueellinen suojelu on osoitettu.

Hankkeen ensisijaiseksi testiaineistoksi oli suunniteltu Kuntatietopalvelun (KTP) asemakaavarajapintaa. Palvelun käyttöön saaminen KATSO-tunnistautumisineen ja tietojen saaminen palvelusta paikkatieto-ohjelmiin osoittautuivat kuitenkin haastavaksi. Vaikka KTP saatiin lopulta palveluna toimimaan, asemakaavojen WFS-rajapintoja ei kuitenkaan saatu auki, joten lopulta asemakaava-aineistoja päädyttiin tutkimaan suoraan kuntien omilta rajapinnoilta. Ongelmia KTP:n käytössä aiheutti se, että se aukeaa vain GAIA-ohjelmistolla, joka ei mahdollista paikkatietoanalyysien tekoa ja se, että rajapinta toimi vain ajoittain. Kuntien rajapinnat sen sijaan toimivat myös ESRI:n ArcMap-paikkatietosovelluksella 1.0.0 WFS-versioina, jolla aineistoja tässä hankkeessa siis tarkasteltiin. Testiaineistona käytettiin Lahden, Turun ja Kaarinan sekä Uudenkaupungin KuntaGML-muotoista asemakaava-aineistoa, joka on saatavana avoimena datana kuntien WFS-rajapinnoilta. Kaarinan kaupungin aineisto on saatavilla Turun kaupungin aineiston osana. Lisäksi testattavaksi saatiin Oulun, Jyväskylän ja Kokkolan sekä Helsingin (ei KuntaGML) asemakaava-aineistoja. Kolme jälkimmäistä kattoivat otokseksi vain osan kunnan tiedoista. Suojelukohteiden laskentamalli luotiin FME-ohjelmistolla.

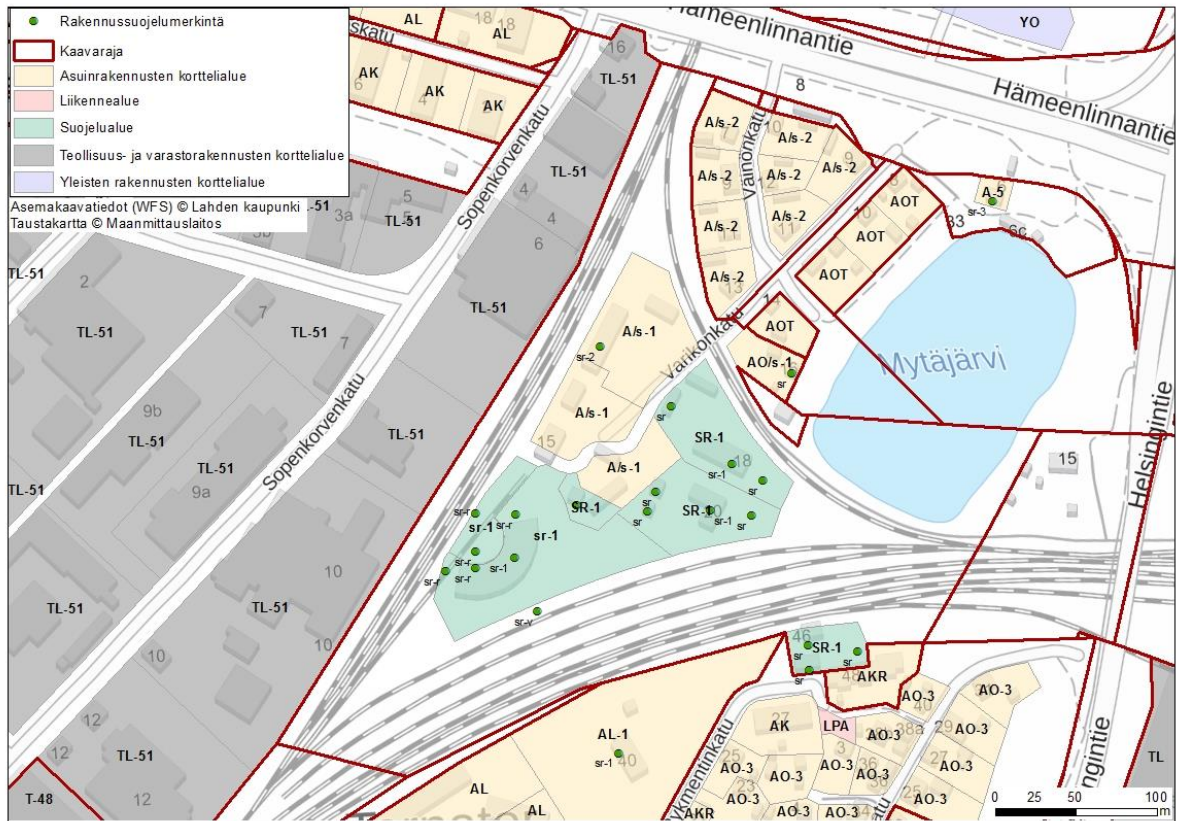
KuntaGML-muotoisessa asemakaava-aineistossa on WFS-rajapinnalla 26 kohdeluokkaa, joihin on mahdollista tallentaa piste-, viiva- ja alue-muotoista tietoa, pois lukien kohdeluokat, jotka on nimetty erikseen päättein -Piste-, -Viiva tai -Alue.² Tarkastelussa mukana olleiden kunta-aineistojen sisällöt vaihtelivat jonkin verran. Kaikissa kunnissa ei ollut käytetty kaikkia luokkia, tai vaikka luokka on rajapinnassa, siinä ei välttämättä ole sisältöä. Myös tiedon muoto sekä saman tiedon tallennuskentät saattoivat vaihdella. Jatkoa ajatellen olisi hyödyllistä selvittää, johtuvatko erot tallennuksen puutteellisesta ohjeistuksesta vai aineiston keskeneräisyydestä.

² KuntaGML-skeemat (mukaan lukien Asemakaava-skeema) löytyvät Kuntien paikkatietopalvelu -hankkeen sivustolta. <http://www.paikkatietopalvelu.fi/gml/KuntaGML.html>

WFS-kohdeluokat Asemakaava-skeemassa:

akaava:Erityisalue
 akaava:Istutusalue
 akaava:Johdoillevarattualue
 akaava:Kaava
 akaava:KaavamaaraysPiste
 akaava:KaavamaaraysViiva
 akaava:**Kaavayksikko**
 akaava:Katualue
 akaava:Kortteli
 akaava:Korttelinosa
 akaava:Liikennointi
 akaava:LuokittelematonAlue
 akaava:LuokittelematonPiste

akaava:LuokittelematonTeksti
 akaava:LuokittelematonViiva
 akaava:MaaMetsatalousalue
 akaava:Maisema-alue
 akaava:MuuLiikennealue
 akaava:Muualue
 akaava:Rakennusala
 akaava:Suojelualue
 akaava:**Suojelualueaarays**
 akaava:Tontti
 akaava:Vesialue
 akaava:Virkistysalue
 akaava:Yhteiskayttoalue

Kuva 1. Esimerkki Lahden kaupungin WFS-rajapinnalta saatavista asemakaavatiedoista. Kuvassa näkyvät WFS-tasot kaava, kaavayksikkö ja suojelualueaarays.

Rakennussuojelutietojen kannalta merkittävimmät kohdeluokat ovat Kaavayksikkö ja Suojelu-
 aluemääräys. Kaavayksikkö-taso sisältää muun muassa kaavan ja kaavayksikön yksilöivät tunnuks
 sekä kaavojen aluevaraukset kaavayksiköittäin. Tärkeimmät tiedot rakennussuojelun kannalta
 ovat kaavamerkintä maankayttomuoto-kentässä, pinta-ala kentässä pintaAla ja merkinnän selitys
 kaytto-tarkoitus-kentässä. Teoriassa tasolta voitaisiinkin laskea esimerkiksi SR- ja /s -merkintöjen
 lukumääriä ja pinta-aloja. Käytännössä alumerkintöjen lukumäärien laskemisessa tulee
 huomioida, että ne ovat laskettavissa kaavayksiköiden määrinä ja kaavayksikkö taas vaihtelee
 niin kaavoittain kuin kaavan sisälläkin. Kaavakartassa yhtenäiseltä näyttävän merkinnän
 alueelle voi siis kuulua useita kaavayksiköitä, eli on eri asia laskea kaavayksiköiden
 merkintöjä kuin kaavamerkintöjä.

Kaavayksikönlaji-luettelossa aluevaihtoehdot ovat:

ei tiedossa	muodostusluetteloon merkitty tontti
keinoyksikkö (maarekisterialue)	hyväksytyn tonttijaon mukainen tontti
keinokaavayksikkö (yleisen alueen lisäosa)	vireillä olevan tonttijaonmuutoksen mukainen tontti
rekisteröity yleinen alue	vireillä olevan tonttijaon/-muutoksen mukainen tontti
yleisen alueen lisäosa (rekisterissä)	ohjeellinen kaavatontti
muun kuin korttelialueen yksikkö	korttelin osa
tonttirekisteritontti	kortteli

Suojelualuemääräys-tasolle on tallennettu kaikki kaavan yksittäiset suojelumääräykset, siten myös rakennuksiin ja rakennelmiin liittyvät sr- ja srs-merkinnät johdannaisineen. Tason tiedoista onkin mahdollista poimia sr- ja srs-merkinnät kohteiden lukumäärän laskemista varten. Tällä hetkellä ei ole mahdollista erotella toisistaan rakennuksia ja rakennelmia tai rakennuksia, joista vain jokin osa on suojeltu. Näiden kaikkien laskeminen kokonaisuutena sen sijaan on mahdollista. Tärkeimmät tiedot ovat tunnus (kohteen yksilöivä tunnus), kaavamerkintä ja kohtenvaihe (esim. hyväksytty tai lainvoimainen). Pääsääntöisesti kaavamerkintä on tallennettu kaavamerkintä-sarakkeeseen mutta yhdellä testikunnista vastaava tieto löytyy tyyppi-sarakkeesta. Ero saattaa johtua aineiston keskeneräisyydestä tai sitten siitä, ettei tallennusta ole johdonmukaisesti ohjeistettu Kuntaliiton toimesta. Todennäköisesti samoista syistä osalla kunnista Suojelualuemääräys-tason kaavamerkintä-tiedoista löytyy myös muita kuin varsinaisia suojelumerkintöjä.

Tarkoituksena KuntaGML-muotoisessa mallissa ilmeisesti on, että Suojelualuemaarays-tason tiedot erotellaan omaksi kokonaisuudekseen KaavamaaraysPiste-tasolta, joka siis sisältää kaikki muutkin pistemäisten kohteiden kaavamääräykset. Muutamilla kunnilla rakennussuojelumerkintöjä löytyy sekä KaavamaaraysPiste- että Suojelualuemaarays-tasolta tai vain KaavamaaraysPiste-tasolta. Tämä saattaa johtua aineiston keskeneräisyydestä, aineistovirheistä tai ohjeistuksen puutteesta. Päällekkäisiä nämä merkinnät eivät kuitenkaan näytä olevan vaan toisella tasolla olevat pisteet puuttuvat vastaavasti toiselta. Seuraavaksi esitettävässä testilaskennassa ei ole huomioitu KaavamaaraysPiste-tasolla olevia merkintöjä.

Sekä Suojelualuemaarays- että KaavamaaraysPiste-tasoilla on edellä mainittujen keskeisten tietojen lisäksi ymparistoministerionkoodi-sarake. Tähän sarakkeeseen on tarkoitettu tallennettavaksi Ympäristöministeriön asetuksessa (31.3.2000), maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytävistä merkinnöistä, annettu merkinnän yksilöivä koodi. Rakennussuojelumerkintöjen kannalta keskeisillä merkinnöillä on koodit 171 (sr) ja 172 (srs). Tätä tietoa ei ole testiaineistossa tallennettu kovin kattavasti mutta mikäli tietokentästä tehtäisiin pakollinen ja siten se olisi kattavasti käytössä, kannattaisi rakennussuojelutiedot poimia tämän kentän perusteella. Rakennussuojelumerkintöjen poiminta merkinnän perusteella on vaihtelevien kirjoitusasujen, esimerkiksi isot ja pienet kirjaimet, takia virhealttiimpaa kuin kahden standardikoodin perusteella tehtävä poiminta.

Asemakaavan rakennussuojelumerkintöjen laskeminen

Sr- ja srs-merkittyjen rakennussuojelukohteiden lukumäärä on mahdollista laskea suoraan rajapinnoista. Hankkeessa laskentaa testattiin SYKEn teknisessä ympäristössä FME-ohjelmistolle rakennetulla prosessoinnilla. Prosessissa rajapinnoilta luettiin Suojelualuemaarays-tason tiedot ja valittiin kohteet, joilla on kaavamerkintä-sarakkeessa sr-merkintä tai sen johdannainen. Tämän jälkeen tehtiin aineistoille koordinaatistomuunnos, tarkastettiin geometrioiden validius ja tarvittaessa korjattiin (aineistoissa esiintyy topologiavirheitä) ja lisättiin kaavamerkinnöille kuntatieto paikkatietoanalyysina, jotta voitiin tuottaa kunnittaisia tilastolaskentoja. Lopuksi kohteille luotiin geometria, jota Microsoftin SQL Server pystyy lukemaan ja importoitiiin tiedot kantaan rakenteeltaan tilastointikelpoisiksi tietokantatauluiksi.

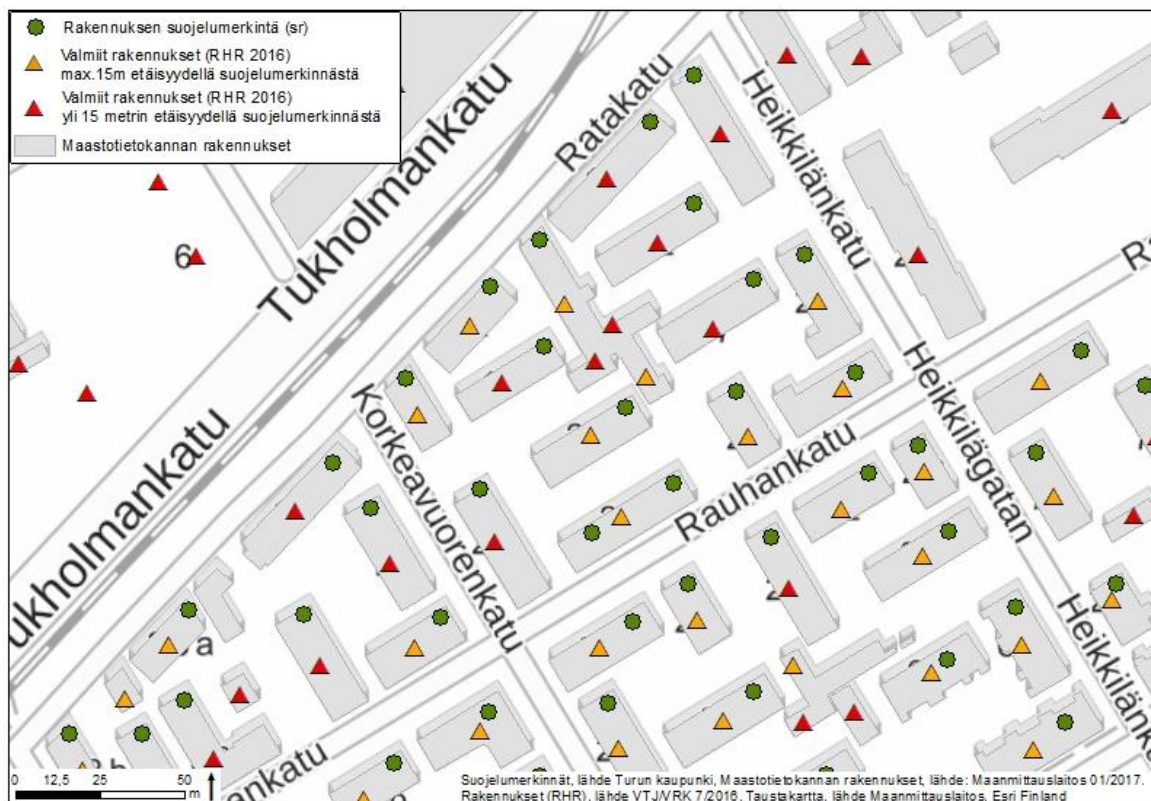
Edellä kuvatulla laskentatavalla 15.11.17 Suojelualuemaarays-tasoilta tulevat sr ja srs-merkinnät:

Kunta	sr-merkinnät johdannaisineen/lukumäärä
Lahti	356
Turku	801
Kaarina	70
Kokkola	28 (merkinnät tyyppi-sarakkeessa)
Uusikaupunki	224

Suojelukohteiden lukumäärän lisäksi suojelun kannalta saattaisi olla mielenkiintoista laskea kohteiden kerrosaloja. Joissakin kunnissa kerrosalatieto tallennetaan kaavakarttaan myös suojelukohteille, esimerkkinä Säskylän Iso-Vimman asemakaavan muutos/Onnimannin kiinteistö -kaava. Tällöin tiedon lisääminen automaattisesti rajapintaankin voisi olla mahdollista. Useimmiten kerrosalatieta ei kohteista kuitenkaan kaavaan tallenneta vaan se vaatisi kohteiden yhdistämisen rakennusaineistoon. Yhdistämisen kannalta suositeltavaa olisi lisätä kohteiden ominaisuustietoihin kenttä pysyväille rakennustunnukseksi, jonka perusteella aineiston liittäminen rakennus- ja huoneistorekisteriin (RHR) onnistuisi. Rakennelmat jäisivät näin toki laskennan ulkopuolelle ja osittain suojeltujen rakennusten kohdallahan koko rakennuksen kerrosala on eri kuin suojelun alainen kerrosala. Lisäksi pitäisi tutkia miten rakennustunnustiedon liittäminen kohteen ominaisuustietoihin onnistuisi automaattisesti.

Periaatteessa rakennussuojelukohde voitaisiin liittää rakennustietoihin sijaintinsa perusteella, mutta koska tieto on pistemäistä sekä Suojelualuemääräykset-tasolla että RHR:ssä, on suojelutiedon yhdistäminen oikeaan rakennukseen haastavaa pisteiden kohdentumisen takia. Kohdentaminen onnistuisi varmemmin, jos toinen aineistoista olisi polygon-muotoinen eli siihen olisi tallennettu rakennuksen geometria. Tällaisia polygon-muotoisia aineistoja ovat kuntien kantakartan rakennukset sekä maanmittauslaitokset maastotietokannan rakennukset. Kumpikaan aineisto ei kuitenkaan sisällä kerrosalatieta, joten yhdistäminen pitäisi edelleen tehdä myös RHR:ään.

Kuvassa 2 on esitetty kahden pistemäisen tiedon yhdistämisen haastavuutta. Kuvassa on havainnollistettu tilanne, jossa vihreillä ympyröillä kuvatut rajapinnasta saadut kohdesuojelumerkinnät on yritetty yhdistää RHR:n rakennuksiin. Koska suojelumerkintäpisteet ja rakennuspisteet eivät osu kohdakkain, on tietojen yhdistämisessä käytetty 15m bufferia. Keltaisella kolmiolla on merkitty rakennukset, jotka ovat enintään 15 metrin päässä kaavamerkintäpisteestä ja punaisella kolmiolla ne rakennukset, jotka ovat yli 15 metrin päässä kaavamerkintäpisteestä. Haulla on testattu miten suojelumerkinnät yhdistyvät rakennuksiin. Näkyviin on tuotu vertailun vuoksi myös maastotietokannan rakennuspolygonit, joiden avulla voidaan päätellä mitkä pisteet todennäköisesti pitäisi yhdistyä keskenään. Kuten kuvasta nähdään, 15 metrin etäisyys ei läheskään kaikissa tapauksissa ole riittävä, jotta merkintä yhdistyisi mihinkään rakennukseen (suojelumerkinnän lähellä ei ole yhtään keltaisella kolmiolla merkittyä rakennusta). Toisissa kohdissa taas 15 metrin etäisyydellä samaan suojelumerkintään yhdistyy useampikin rakennuspiste, ja niistä lähempi saattaa olla jo viereisen, eli väärän, rakennuksen piste. Kahden pistemäisen tiedon yhdistäminen oikein sijainnin perusteella on siis hyvinkin haasteellista, joten suojelumerkinnän yhdistäminen rakennukseen kattavampien tietojen saamiseksi olisi parasta tehdä muilla keinoin.

Kuva 2. Suojelualuemääräys-pisteisiin yhdistyvät rakennukset. Suojelualuemääräys-pisteen yhdistäminen oikeaan rakennuspisteeseen sijainnin perusteella on haastavaa.

Kuten edellä todettiin, sr- ja srs-johdannaisten kohdesuojelumerkintöjen laskeminen suoraan rajapinnoista on mahdollista. Ongelmaksi nousevat kuitenkin rakennukset, jotka on suojeltu aluemerkinällä, eikä niillä ole erillistä kohdesuojelumerkintää. Niiden poimiminen mukaan laskentaan ei ole tällä hetkellä mahdollista. Ongelmana on, että aluesuojelun kaavamerkintä voi olla mikä tahansa ja suojele ilmenee vasta merkinnän selityksestä. Mikäli aluemerkinästä voisi suoraan päätellä, että kaikki aluevarauksen alaiset rakennukset ovat suojeltuja rakennuksia, olisi automaattinen laskenta mahdollinen yhdistämällä asemakaava-aineisto johonkin edellä mainituista rakennusaineistoista. Tai mikäli kaavoitustapaa uudistettaisiin niin, että myös aluemerkinällä suojelluille rakennuksille annettaisiin jokin kohdemerkintä, voitaisiin ne laskea kuten sr- ja srs-merkinnällä suojellut rakennukset.

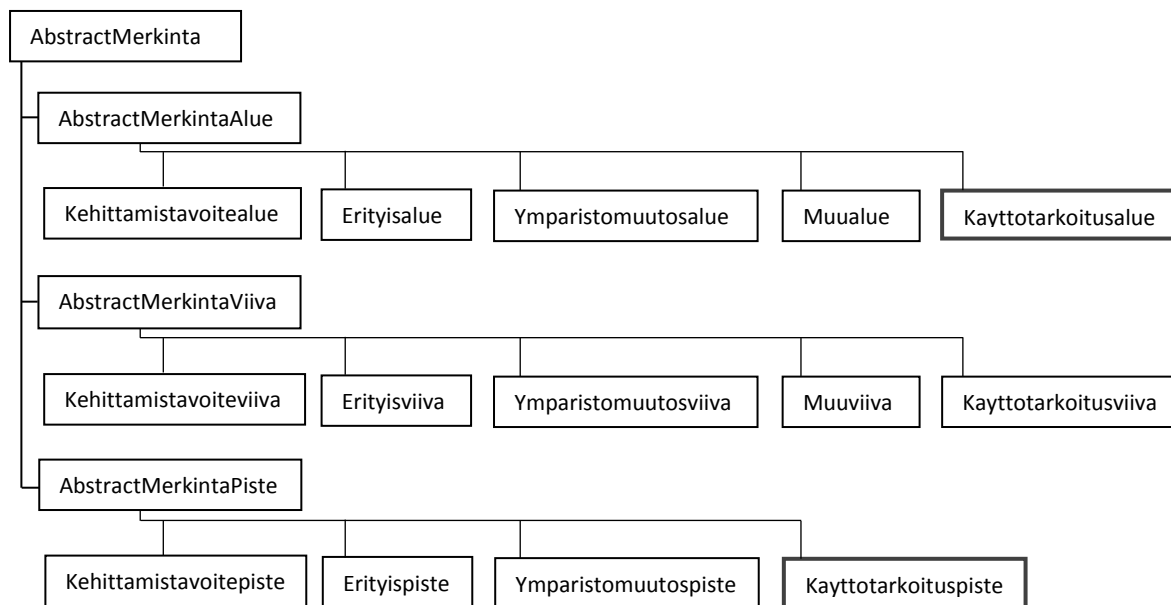
Tarvittaessa myös aluemerkinöiden lukumäärää tai aluemerkinöiden alaista pinta-alaa voidaan laskea kohdemerkintöiden tapaan. Kuten aiemmin todettiin, merkintöiden lukumäärien laskeminen ei välttämättä ole järkevää kaavayksikön vaihdellessa mutta tieto merkinnän kattamasta pinta-alasta voisi olla kiinnostava. Laskemisen mielekkyyttä kannattaa kuitenkin pohtia, sillä merkintöjä käytetään hyvin eri tavoin, eikä pelkkä kaavamerkintä kerro lopulta paljonkaan alueen käyttötarkoituksesta, varsinkaan /s -merkintöjen osalta. Kaavamerkintä-tiedot voidaan hakea kohdesuojelumääräysten tapaan rajapinnasta Kaavayksikkö-tasolta.

Mahdollisen automaattisesti luodun aineiston päivittämiseksi aineistosta olisi löydettävä kohteiden luonti- tai voimaantulopäivämäärät. Asemakaavaskeeman mukaan päivämäärätiedot metatiedoista löytyisivätkin mutta testattavina olevissa kaava-aineistoissa metatietoja ei ole tallennettu. Luontipäivämäärän perusteella olisi aina mahdollista lisätä aineistoon uudet kohteet ja näin myös tilanteen kehitystä voitaisiin seurata. Tilanteen kehitystä olisi mahdollista seurata jossakin määrin myös yksilöivän tunnuksen perusteella. Tällöin laskentaan haettaisiin aina uudet tunnuksat. Vuosittainen seu-

ranta ei pelkästään tunnuksen perusteella olisi kuitenkin mahdollista, sillä rajapintojen päivitystah-
ti kunnissa vaihtelee. Tilastoinnin näkökulmasta seurantarapeeseen vastaisi todennäköisesti kerran
vuodessa rajapinnoilta tehty poiminta, jossa poimittaisiin kaikki voimassa olevat kohteet. Jos halut-
taisiin seurata muutosta, olisi kohteet yksilöitävä luotettavasti rajapinnassa ja historiatieto pitäisi olla
saatavissa.

Rakennussuojelutiedot yleiskaavoista

Kunnista ei ole toistaiseksi saatavilla KuntaGML-muotoista aineistoa yleiskaavoista, joten rakennus-
suojelutietojen saatavuutta rajapinnoilta on tutkittu skeematasolla sen mukaan mitä tietoa skeeman
mukaiseen aineistoon tallennetaan ja miten ne sijoittuvat skeemaan. KuntaGML:n muotoinen yleis-
kaavarajapinta³ sisältää kolme osaa: YleiskaavaAlue, YleiskaavanTyyppi ja AbstractMerkinta. Abst-
ractMerkinta puolestaan koostuu aluemaisista (AbstractMerkintaAlue), pistemäisistä (AbstractMer-
kintaPiste) ja viivamaisista (AbstractMerkintaViiva) kohteista.

Kuva 3. AbstractMerkinta-osa rakentuu kolmesta osasta geometrian muodon mukaisesti jaoteltuna.

Rakennussuojelutietojen kannalta keskeiset tiedot löytyvät Kayttotarkoitusalue-tasolta, Kayttotar-
koitusmerkintaAlueelle-luokitukselta (ykaava:merkinta) ja Kayttotarkoituspiste-tasolta Kayttotarkoi-
tusmerkintaPisteelle-luokitukselta (ykaava:merkinta).

Kayttotarkoitusalue-taso sisältää muun muassa kaikki kaavan aluevarausmerkinnät, joten siitä olisi-
vat haettavissa myös aluevarausmerkinnät: rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue (SR), ra-
kennussuojelulain nojalla suojeltu alue (SRS) sekä alue, jolla ympäristö säilytetään (/s). Pistemäiset
rakennussuojelukohteet löytyvät puolestaan osana KayttotarkoitusmerkintaPisteelle-luokitusta.
Yhtenä luokkana on Rakennussuojelukohde ja tästä luokasta voisi olettaa löytyvän sr- ja srs-kohteet
johdannaisineen.

³ KuntaGML-skeemat (mukaan lukien Yleiskaavan skeema) löytyvät Kuntien paikkatietopalvelu -hankkeen si-
vustolta <http://www.paikkatietopalvelu.fi/gml/KuntaGML.html>. Ks. XML-skeema, HTML-muotoinen skeeman
dokumentti ja UML-mallit.

KayttotarkoituksimerkintäPisteelle-luokitus:

Muu käyttötarkoitus
Eritasoristeys ilman liittymää
Suuntaisliittymä
Eritasoliittymä
Liittymä
Venesatama/venevalkama
Rautatieasema
Linja-autoasema/julkisen liikenteen vaihtopaikka/matkakeskus
Muinaismuistokohde
Luonnonsuojelukohde
Rakennussuojelukohde
Uimaranta
Virkistys-/matkailukohde
Lähipalvelujen alue (pl)
Keskustatoimintojen alue (ca)
Julkisten palveluiden ja hallinnon alue (py)

Yleiskaavassa on usein jaoteltu sr-merkittyjä rakennussuojelukohteita valtakunnallisesti, maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti merkittäviin rakennuksiin. Erityislainsäädännöllä suojellut rakennukset merkitään srs- (lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojeltu rakennus) ja srk-merkinnöillä (kirkkolain nojalla suojeltu rakennus). Lisäksi käytössä näyttäisi olevan vaihtelevasti muita pistemäisiä merkintöjä, joilla osoitetaan merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita. Esimerkiksi s-123 (sotahistoriallinen kohde), s (suojeltava rakennus, säilytettävä rakennus), srA (asemakaavalla suojeltu rakennus), srT (rakennus tai rakennuskokonaisuus, suojele tulee ratkaista asemakaavoituksen yhteydessä), vk (valtakunnallisesti merkittävä rakennus), kr (suojelukohde/kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus), /s (rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde), srO (ortodoksisesta kirkosta annetun lain nojalla suojeltu rakennus tai rakennusryhmä), srV (valtion asetuksella suojeltu rakennus tai rakennusryhmä) ja rky (valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde).

Välttämättä merkintään ei liity kirjainyhdistelmää lainkaan vaan kohteen merkinä voi olla vain pistemäinen neliömerkintä ja vasta merkinnän selitys ilmaisee, että kyseessä on esimerkiksi suojelukohde tai paikallisesti tai maakunnallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde, joka voi olla myös rakennus. Automaattista merkintöihin pohjautuvaa laskentaa ajatellen laaja variaatio merkintäta-voissa tuottaa hankaluuksia, eikä kattava laskenta olisi tällä hetkellä kohdemerkintöjen osalta mahdollinen, vaikka ne rajapinnasta löytyisivätkin.

Jotta voitaisiin sanoa enemmän yleiskaavamerkintöjen automaattisesta laskennasta, pitäisi päästä käsiksi rajapintaan tuotettuun aineistoon. Skeemaa ja yleiskaavoja tarkastelemalla näyttää kuitenkin siltä, että aluevarausmerkintöjen laskeminen voisi onnistua. Kohdesuojelumerkintöjen laskeminen sen sijaan olisi hyvin haasteellista, ellei rajattaisi hakua tiukasti vain esimerkiksi sr-alkuisiin kohteisiin. Tällöin kysymykseksi kuitenkin nousisi, ovatko kohteet keskenään samanlaisia ja jääkö joitakin saman suojelustatuksen omaavia kohteita puuttumaan. Kohteiden merkitsemistä yleiskaavoissa tulisi yhdenmukaistaa, jotta automaattisesta laskennasta tulisi luotettava tulos. Tarpeen olisi myös selvittää, miksi yleiskaavoja ei ole kunnissa ajettu KuntaGML-muotoiseen skeemaan ja rajapinnalle. Onko malli liian monimutkainen tai koetaanko se jostakin muusta syystä kunnissa hankalaksi käyttää?

Rakennussuojelutiedot maakuntakaavoista

HAME-hankkeessa tehty tietokantapohja luo perustan maakuntakaavojen harmonisoinnille. Harmonisoinnin myötä tulee mahdolliseksi kerätä yhdenmukaista tietoa myös maakuntakaavoissa osoitustusta rakennussuojelusta. Tämän hankkeen tutkimusaineistona ovat Varsinais-Suomen liiton, Etelä-Karjalan liiton ja Hämeen liiton tekeillä olevat HAME-malliset maakuntakaava-aineistot. Rakennussuojelutietoja käytettävissä olevissa kaavoissa on kuitenkin sattumalta niukasti, joten tarkastelussa painottuu tietomallin tulkinta, joitakin tietoja myös puuttuu kaavojen keskeneräisyyden takia.

HAME-tietokannassa on yksi feature dataset, kaavaAineisto, joka koostuu viidestä kohdeluokasta:

- KaavanUlkoraja (kaavan ulkoraja, ns. kaava-aineiston kattavuus)
- Aluevaraukset (aluevarausmerkinnät)
- OsaAlueet (täydentävät alueaiset merkinnät, muut kuin aluevarausmerkinnät)
- Pisteet (täydentävät pistemäiset merkinnät/kohteet)
- Viivat (täydentävät viivamaiset merkinnät)

(Varsinais-Suomen liitto ja Suomen ympäristökeskus 2017). Rakennussuojelun kannalta keskeiset merkinnät löytyvät Aluevaraukset- ja Pisteet-kohdeluokista. Aluevaraukset-tason kohteet on yksilöity kaava- ja kohde-tunnuksilla. Aluevarauksen merkintä löytyy kaavaMerkL-kentästä ja kaavamerkintäasetuksen mukainen aluevarausmerkintä kaavaMerkP-kentästä. SR-aluevaraukset olisivat siis irrottavissa tästä tasosta. Aluevarauksen voimaanPvm kertoo milloin kohde on saanut lainvoiman ja muutosPvm ajankohdan, jolloin kohteen ominaisuustietoja tai geometriaa on muutettu. Päivämäärätiedot ovat tärkeitä automaattisesti kootun aineiston päivittämisessä ja mahdollisessa tilastoinnissa.

Pisteet-tasolla kohteet on samaan tapaan yksilöity kaava- ja kohde-tunnuksilla ja merkinnät löytyvät kaavaMerkL- ja kaavaMerkP-kentistä. Kenttään merkLisati voi tallentaa merkintään liittyvän täsmennyksen, esim. o (ohjeellinen), s (suojelu), m (maakunnallinen), v (valtakunnallinen), jota voi olla tarpeen käyttää rajauksena automaattisessa laskennassa. Aluevarausten tapaan myös pistetiedoille tallennetaan voimaanPvm ja muutosPvm. KaavaMerkL-kentästä on mahdollista irrottaa kohdesuojelumerkinnät sr ja srr laskentaa varten, mikäli tiedot on tallennettu yhdenmukaisesti. Pisteet-tasolla on kuitenkin myös merkittävien rakennetun ympäristön kohteita suojelukohteiden lisäksi. Nämä kohteet saattavat olla tallennettu samalla tavoin kuin suojellut kohteet, esimerkiksi sr-merkinnällä, ja siten ne rinnastuvat myös paikkatietoaineistossa niihin. Ainakaan tässä hankkeessa tarkasteltavissa esimerkikaavoissa ei näytä olevan yhdenmukaista tapaa erotella suojeltuja rakennuksia merkittävistä rakennetun ympäristön kohteista, vaan kenttiä kaavaMerkL, kaavaMerkP ja merkLisati käytetään eri tavoin eri kaavoissa. Vaihtelevan tallentamistavan takia automaattinen laskenta ei aineistosta onnistuisi.

Maakuntakaavoihin merkitään myös merkittävät rakennetun ympäristön alueet. Nämä ovat maakuntatasolla kiinnostavia siinä missä SR-aluemerkinnätkin. Kyseiset alueet löytyvät HAME-malliin tuotetussa maakuntakaavassa OsaAlueet-tasolta. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet (RKY) perustuvat Museoviraston laatimaan inventointiin ja ovat saatavilla paikkatietonakin Museovirastosta⁴. Maakunnallisesti merkittävät alueet sen sijaan löytyvät kootusti vain maakuntakaavoista, sillä ne perustuvat kaavaa varten tehtyihin selvityksiin. Merkintätavat vaihtelevat maakuntakaavoissa alueellisesti jonkin verran, ja koska HAME-malliin vietyjä kaavoja ei vielä kovin montaa ole, ei pystytä varmuudella sanomaan, miten kaavassa oleva merkintä on eritelty paikkatietoon. Joissakin maakunnissa samalla kaavamerkinnällä on merkitty sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeät rakennetun ympäristön kokonaisuudet. Toisissa kaavoissa

⁴ Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) tiedot ovat ladattavana paikkatietona Museoviraston internet-sivuilta.

http://www.nba.fi/fi/tietopalvelut/tietojarjestelmat/kympariston_tietojarjestelma/aineistojen_lataaminen

valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävillä alueilla on eri merkinnät. Kaikkia aluenäkökulmia ei joka maakunnalta välttämättä kaavasta löydykään. Alueellisen näkökulman lisäksi merkinnät ovat erilaisia myös kohteiden suhteen, sillä toisissa maakunnissa on eroteltu tärkeää rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät tärkeistä maisemakohteista, eli kummallakin on oma merkintänsä. Toisissa maakunnissa yksi merkintä kattaa molemmat, sekä maisema-alueet että rakennetut kulttuuriympäristöt. Esimerkiksi Lapin maakuntakaavassa on samalla merkinnällä osoitettu kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeät alueet ja kohteet, ja erottelu on tehty valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kohteiden välillä. Samoin on Uudenmaan maakuntakaavassa. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa taas on eroteltu valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö eri merkinnöille, samoin kuin maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä alue. Pohjois-Savon maakuntakaavassa on puolestaan samalla merkinnällä osoitettu maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeät alueet ja erotettu kulttuuriympäristön kannalta valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeät alueet ja kohteet omalle merkinnälleen.

Mikäli maisemalliset ja rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat kohteet on eritelty paikkatietoon omilla merkinnöillään (KaavaMerkL, KaavaMerkP ja/tai merkLisati-kenttiin), voidaan ne erottaa myös laskentaa varten. Mikäli merkintä on sama, pelkästään rakennetun ympäristön kohteiden laskenta ei onnistu. Alueellisen merkittävyyden näkökulmasta erilaiset, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun ympäristön kohteet, saattaa olla mahdollista erottaa kenttään merkLisati merkittävän täsmennyksen avulla, mutta tämäkin riippuu siitä, miten lisätieto-kenttää lopulta paikkatietoaineiston tallennuksissa käytetään.

Yhteenveto

Kuntien ja maakuntien rajapinnoilta saatavan rakennussuojelutiedon hyödyntäminen tilastoinnissa olisi mahdollista jo nykyhetkessä, kunhan kuntien rajapinnoilla ja maakuntien liitoilla olisi saatavilla yhdenmukaisen mallin mukaan julkaistua aineistoa. Hankkeessa tunnistettiin useita kehittämistarpeita liittyen rakennussuojelukohteiden laskentaan asemakaavarajapinnoilta ja seuraavassa ongelmat ja kehittämiskohteet on esitetty kootusti. Mainitut tarpeet tulisi ottaa huomioon myös yleiskaavaskeemassa ja -aineiston tuottamisessa rajapintaan.

Skeemaan liittyvät kehittämistarpeet

Ongelma: Samaa, asemakaavassa esitettyä, tietoa on tallennettu rajapintaan eri geometriamuodoissa, jolloin automaattinen laskenta monimutkaistuu ja laskentaan saattaa tulla päällekkäisyyksiä.

Asemakaavan KuntaGML-skeeman mukaisesti sama tieto on mahdollista tallentaa joko pisteenä, viivana tai alueena. Tiedosta riippuen käyttökelpoisin muoto vaihtelee mutta samaa tietoa näyttää olevan joillakin kohdetasoilla useammassakin muodossa. Tiedon yhdenmukaistamiseksi tulisi yksiselitteisesti määritellä, missä muodossa mikin tieto tallennetaan. Esimerkiksi Kaavayksikkö tulisi aina olla aluemäinen tieto ja suojelualueääräys aina pistemäinen tieto. Tietojen hyödyntäminen automaattisilla laskentamalleilla on hyvin hankalaa, elleivät mallin toteutus ja tallennettavan tiedon muoto noudata yhdenmukaista linjaa.

Ongelma: Rakennussuojelumerkintöjen tallentamistaso ja -sarake vaihtelevat, jolloin automaattinen laskenta monimutkaistuu tai estyy kokonaan.

Jotta automaattinen laskenta olisi sujuvaa, tulisi tarkkaan ohjeistaa mille kohdetasolle ja mihin sarakkeeseen mikin kaavan tieto tuotetaan. Esimerkiksi rakennussuojelumerkintöjä löytyi testiaineistosta kahdelta eri tasolta; (Suojelualueaarays ja KaavamaaraysPiste) sekä useasta sarakkeesta; kaavamerkintä ja tyyppi. Tasojen ja sarakkeiden vaihdellessa laskenta ei ole tehokas ja virheiden

todennäköisyys kasvaa. Tiedot tulisi tallentaa yhdenmukaisesti, jotta koneluettava laskenta onnistuu.

Ongelma: Rajapinnalla olevan aineiston topologiavirheet estävät laskennan.

Rajapinta-aineistossa havaittiin jonkin verran topologiavirheitä, eli kohteiden geometria ei ollut kunnossa. Esimerkiksi polygonin rajaviivat eivät yhdisty alueeksi. Virheen vuoksi kohde ei tule mukaan laskentaan, mikä puolestaan vääristää laskennan tuloksia. Virheet saattavat myös estää laskennan kokonaan. Aineiston skeemaan tuottamiseen tulisi yhdistää topologiatarkistus- ja korjaus. Myös tiedon käyttäjän on mahdollista korjata topologiavirhe, mutta tällöin aineisto on ladattava rajapinnasta käyttäjälle. Jotta laskennat onnistuisivat suoraan rajapinnasta, topologia pitäisi korjata tiedon tuottajan toimesta rajapintaan.

Ongelma: Asemakaavalla suojeltujen rakennusten kerrosalojen laskeminen ei ole mahdollista.

Suojeltujen rakennusten ja rakennelmien lukumäärän lisäksi tilastoinnissa saattaa olla tarve rakennusten kerrosalatiiedoille. Tietoja ei löydy KuntaGML-skeemasta, joten tiedon saaminen edellyttäisi lisäyksiä tietomalliin. Yksi mahdollisuus olisi lisätä kohteen ominaisuustietoihin kerrosalatieto. Toinen mahdollisuus olisi lisätä malliin tieto pysyvästä rakennustunnuksesta, jolloin linkittäminen RHR:ään tietojen hakemiseksi onnistuisi. Mikäli rajapinnoilla olevilla rakennuksilla olisi tallennettu pysyvä rakennustunnus, olisi niiden yhdistäminen moniin muihinkin aineistoihin mahdollista.

Rajapintojen käyttöön liittyvät kehittämistarpeet

Ongelma: KuntaGML:n mukaisen aineiston rajapinnan käyttöönotosta tai rajapinnoissa olevan tiedon hyödyntämisestä ei ole ohjeistusta.

KuntaGML-muotoisen aineistorajapinnan käytöstä ja tietosisällöstä tulisi tehdä selkeä ja kattava ohjeistus. Ohjeessa tulisi opastaa, miten rajapinta otetaan käyttöön ja miten siitä haetaan tietoa. Myös tietomallin sisältö tulisi avata selkeästi, eli mitä tietoa on tallennettu mihinkin kenttään ja mitä kentät tarkoittavat.

Ongelma: Yksittäisten kuntien rajapintojen kokoaminen laskentaa varten on työlästä ja käyttäminen hidasta.

Kansallista, kuntien rajapintoja hyödyntävää laskentaa varten tulisi järjestää rajapintojen koontipalvelu sekä toimintamalli rajapintojen ylläpitoa varten. Kansallisen koontipalvelun tulisi mahdollistaa kaikkien kuntien rajapintojen käyttöön saaminen samasta palvelusta. Toimintamalli tulisi rakentaa siten, että koontipalvelusta vastaava toimija ja rajapintojen julkaisijat yhteistyössä päivittäisivät tarvittaessa rajapintoja koontipalveluun. Rajapintojen osoitteet saattavat muuttua muun muassa uuden version myötä, jolloin muuttunut osoite voi rikkoa käyttäjän yhteyden rajapintaan. Rajapintoihin tehtävistä muutoksista ilmoittaminen koontipalvelun ylläpitäjälle tulisi olla rajapinnan ylläpitäjän eli kunnan vastuulla. Kuntaliiton KuntaTietoPalvelun olisi tarkoitus olla tällainen valtakunnallinen koontipalvelu, mutta nykymuodossaan se ei ole käyttökelpoinen.

Kaavoitustapaan liittyvät kehittämistarpeet

Ongelma: Asemakaavalla suojeltua rakennusta, osin suojeltua rakennusta tai suojeltua rakennelmaa ei voida erottaa toisistaan kohdesuojelumerkinnän perusteella.

Jotta voitaisiin erottaa toisistaan rakennukset ja rakennelmat laskentaa varten, olisi sr-kohdemerkintää kehitettävä siten, että rakennelmille olisi aina oma merkintänsä ja rakennuksille omansa. Esimerkiksi kuten Lahden kaavassa Sopenkorpi, Varikon alue, jossa rakennuksilla oli merkinnät sr-1, sr-2 jne. ja rakennelmille merkinnät sr-r ja sr-v. Jos rakennelmat olisi aina merkitty samoilla merkinnöillä kaikissa kaavoissa, olisi ne helppo haluttaessa jättää automaattisen laskennan ulkopuolelle. Laskennan kannalta olisi lisäksi tärkeää, että rakennuksia koskevia merkintöjä käytet-

täisiin yhdenmukaisesti, esim. sr-js tarkoittaisi esimerkiksi aina, että vain rakennuksen julkisivu on suojeltu tai sr-s merkitsisi aina rakennuksen sisätilojen suojelua. Näin pystyttäisiin rajaamaan suojeltujen rakennusten joukkoa niin, että vain kokonaan suojellut rakennukset tulisivat mukaan suojelutietojen laskentaan ja vastaavasti voitaisiin laskea myös suojeltujen rakennelmien tai osittain suojeltujen rakennusten lukumäärä. Rakennelmien ja ympäristön eri elementtien suojelu näyttää olevan kasvava trendi suojelukohteiden joukossa.

Ongelma: Asemakaavassa aluemerkinällä suojeltujen rakennusten määrää ei voida laskea.

Aluemerkinällä suojellut rakennukset olisi mahdollista saada laskentaan mukaan, jos myös niille annettaisiin kaavassa rakennuskohtaiset kohdesuojelumerkinnät. Näin aluemerkinällä suojeltujen kohteiden tiedot voitaisiin laskea suojelualuemääräys-tason avulla ja siten samalla laskennalla kuin kohdesuojellut rakennuksetkin. Merkintä voisi olla samantyyppinen sr-merkinnän johdannainen kuin nyt on käytössä tai joku muu, kunhan sitä käytettäisiin johdonmukaisesti aina kun kyse on aluemerkinällä suojellusta rakennuksesta. Näin voitaisiin myös tarvittaessa erotella aluemerkinällä ja kohdesuojelulla suojellut rakennukset toisistaan.

Muut kehittämistarpeet

Edellä mainittujen kehittämistarpeiden lisäksi tietomallien kehittämistä silmällä pitäen tulisi myös miettiä, mitä tietoa jatkossa halutaan kerätä valtakunnallista tilastointia ja seuranta varten. Rakennussuojelukohteiden lukumäärä ja kerrosalat ovat tietoa, jota tällä hetkellä tallennetaan myös asemakaavojen seurantalomakkeille⁵, joten niitä on ainakin aiemmin pidetty jonkinlaisina perustietoina asemakaavalla suojelluista rakennussuojelukohteista. Myös kansallisen tilaston tilastointijaksoja kannattaa pohtia, eli millaiselle tilastolle on tarvetta. Halutaanko seurata vuosittaista kehitystä vai kokonaistilanteen kehitystä. Eli halutaanko tilastoida vuoden aikana suojellut kohteet, vai onko rakennussuojelukohteiden kokonaismäärä poikkileikkaustarkastelulla mielekkäämpi seurattava. Poikkileikkauksen voisi ajoittaa esimerkiksi helmikuun lopulle, jolloin tarkastelun voisi rajata vuoden lopun tilanteeksi.

Rakennussuojelukohteiden metatiedot ovat seurannassa keskeisiä. Kohteiden luonti- ja muokauspäivämäärät sekä yksilöivät tunnuksot ovat tilastoinnin kannalta välttämättömiä. Myös näiden tietojen tallentamiseen tulee siten kiinnittää huomiota. Saatavilla olevat metatiedot vaikuttavat myös siihen, kannattaako laskea kaikkien kohteiden määrää vai niin sanottujen uusien kohteiden määrää. Tällä hetkellä asemakaavan KuntaGML-muotoiseen tietomalliin kuuluu myös 'kohteen vaihe' -tieto, jota voidaan haluttaessa käyttää laskennan rajoittamiseen. Asemakaavarajapinnoilla on tällä hetkellä pelkästään lainvoimaisia kohteita, mutta mikäli tiedon tuotanto tulevaisuudessa automatisoituu, saatetaan myös vireillä olevia kohteita julkaista rajapinnoilla. Ensivaiheessa yhteisen tietomallin käyttöön otossa kannattanee kuitenkin keskittyä haluttujen perustietojen saamiseen kaikista kunnista.

KuntaGML-muotoisen yleiskaavaskaeman osalta jäi erityisesti askarruttamaan, miksi kunnat eivät ole tuottaneet skaeman mukaista aineistoa rajapintaan. Toinen keskeinen asia on käytössä olevien yleiskaavamerkintöjen laaja skaala. Automaattisen ja koneluettavan rakennussuojelukohteiden laskennan näkökulmasta tietojen yhdenmukaisuus on ratkaiseva tekijä ja kaavoitustavan yhtenäistäminen erityisesti yleiskaavatasolla saattaa tulla eteen, kun yleiskaavoja sovitetaan tietomalliin.

⁵ Asemakaavan seurantalomake täytetään jokaisesta hyväksytystä asemakaavasta. Lisäksi lomake liitetään osaksi asemakaavan selostusta. Lisätietoja ympäristöhallinnon verkkopalvelussa http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Maankayton_suunnittelujarjestelma/Tietoa_kaavoituksesta/Asemakaavan_seurantalomake.

Maakuntakaavojen osalta harmonisointi on HAME-hankkeen ansiosta hyvässä vauhdissa. Kunhan uusia, rakennussuojelutietoja sisältäviä kaavoja saadaan tutkailtavaksi, voidaan tietojen käytöstä tilastoinnissa sanoa enemmän, ja olemassa olevan maakuntien liittojen yhteistyöverkoston kesken muutoksia tietomalliin voitaneen kohtuullisen joustavasti tehdä, mikäli tarpeita ilmenee. Automaattinen tietojen haku laskentaa varten onnistuu kun tietomallin kenttien käyttöön muodostuu johdonmukainen käytäntö, joka huomioi eripuolilla Suomea tehtyjen maakuntakaavojen erilaiset merkinnät.

Lähteet

- Kirkkolaki 1054/1993. Suomen säädöskokoelma. Saatavissa sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>. [Viitattu 6.10.2017]
- Kuntaliitto. 10.3.2017. www.kuntaliitto.fi > Asiantuntijapalvelut > Yhdyskunnat ja ympäristö > Yhdyskunnat ja maankäyttö > Kuntatietopalvelu > KuntaGML -tietopalvelurajapintojen kehittämishankkeet. [Viitattu 11.10.2017]
- Laki ortodoksisesta kirkosta 985/2006. Suomen säädöskokoelma. Saatavissa sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060985>. [Viitattu 6.10.2017]
- Laki rakennusperinnön suojelemisesta 198/2010. Suomen säädöskokoelma. Saatavissa sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100498>. [Viitattu 6.10.2017]
- Maankäyttö ja -rakennuslaki 132/1999. Suomen säädöskokoelma. Saatavissa sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>. [Viitattu 6.10.2017]
- Museovirasto ja ympäristöministeriö. 2010. Suojellut rakennukset Suomessa - Määritykset ja kohdejoukon kuvaus. Museoviraston ja ympäristöministeriön muistio 8.12.2010.
- Suomen ympäristökeskus SYKE. 10.4.2013. Metatietopalvelu - Valtakunnallinen maakuntakaavapaikatietokanta. <http://metatieto.ymparisto.fi:8080/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7B8E578155-1FD3-4B69-B6EB-0AB18B8F6FE6%7D>. [Viitattu 2.11.2017].
- Suomen ympäristökeskus. 20.10.2015. Harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluiksi (HAME). <http://www.syke.fi/hankkeet/hame>. [Viitattu 2.11.2017].
- Tyvelä, H. & Virkki, K. 2016. Kohti ennakoivaa rakennussuojelua – Valtakunnallisesti merkittävien kohteiden ohjelmallinen suojeleminen. Ympäristöministeriö, Helsinki. Ympäristöministeriön raportteja 28/2016. 57 s. ISBN 978-952-11-4632-9 (PDF). https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78929/YMra_28_2016.pdf?sequence=1. [Viitattu 6.10.2017]
- Varsinais-Suomen liitto ja Suomen ympäristökeskus. 31.5.2017. HAME-tietokantapohjan (HAME.gdb) kuvaus ja ohje käyttöön. <http://www.syke.fi/download/noname/%7B92E8EB0A-91CA-48CC-9E87-FAA80E54838C%7D/123820>. [Viitattu 2.11.2017].
- Ympäristöministeriön asetus maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä 31.3.2000. Suomen rakentamismääräyskokoelma, osa A5. Saatavissa sähköisesti <https://www.edilex.fi/data/rakentamismaaraykset/a5.pdf>. [Viitattu 6.10.2017]
- Ympäristöministeriö. 2003a. Opas 12 Asemakaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö, Helsinki. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -sarja. 236 s. ISBN 951-731-251-2 (PDF). [http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_12_Asemakaavamerkinnot_ja_maaraykset\(4437\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_12_Asemakaavamerkinnot_ja_maaraykset(4437)). [Viitattu 6.10.2017].
- Ympäristöministeriö. 2003b. Opas 11 Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö, Helsinki. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -sarja. 127 s. 951-731-250-4 (PDF). [http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_11_Yleiskaavamerkinnot_ja_maaraykset\(4466\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_11_Yleiskaavamerkinnot_ja_maaraykset(4466)). [Viitattu 30.10.2017].
- Ympäristöministeriö. 2003c. Opas 10 Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö, Helsinki. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -sarja. 100s. 951-731-249-0 (PDF). [http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_10_Maakuntakaavamerkinnot_ja_maaraykset\(4375\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Maankaytto_ja_rakennuslaki_2000_sarja/Opas_10_Maakuntakaavamerkinnot_ja_maaraykset(4375)). [Viitattu 2.11.2017].

Liite 1. Rakennussuojelumerkinnot asemakaavoissa -tarkastelun kohdejoukko.

Asemakaava	HyvPvm	Kunta
Stansvikin alue - Aluemerkintä VP/s, Puistoalue, joka on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä. Aluetta tulee hoitaa siten, että alueen ja rakennuskannan kulttuurihistoriallinen arvo, maisemallinen arvo ja alueen geologiset arvot säilyvät. - Aluemerkintä VL/s-1, Puistoalue, joka on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä. ... - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinnot sr-1, sr-1b ja sr-2.	14.1.2015	Helsinki
Asemakaavan muutos nro 8330, Ratapihankatu - Aluemerkinnässä P-6 ei mainintaa rakennussuojelusta. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkintä sr-51.	15.6.2015	Tampere
38 Mälkiä kortteli 37 sekä puisto- ja katualueet – Kanavamuseo - Aluemerkintä YM/s-1, Museorakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. ... - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinnot sr-13 ja sr-14.	15.5.2017	Lappeenranta
Asemakaavan muutos, joka koskee osaa korttelia 604 - Aluemerkinnässä Y-1 ei mainintaa rakennussuojelusta. - Rakennuksella kohdesuojelumerkintä sr-1.	10.5.2016	Hanko
7 Kimpinen kortteli 20 tontti 19 sekä osat katu- ja puistoalueista - Keskus-sairaala III - Aluemerkinnässä YS ei mainintaa rakennussuojelusta. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkintä sr-15 sekä sr-s1 (suojeltava sisätila).	27.3.2017	Lappeenranta
Kalaranta - Aluemerkintä SR, suojeltavien rakennusten korttelialue. - Aluemerkintä LV, Venesatama, Korttelialue on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, jonka ominaispiirteitä ja erityisarvoja tulee vaalia. - Aluemerkinnässä W ei mainintaa rakennelman suojelusta. - Rakennukselle kohdesuojelumerkintä sr-3 ja rakennelmille sr-10.	4.9.2017	Vaasa
Asemanseudun asemakaavan muutos - Aluemerkintä K/s, Liike- ja toimistorakennusten korttelialue. Alue, jolla ympäristö säilytetään. - Aluemerkinnässä P ei mainintaa rakennussuojelusta. - Aluemerkinnässä ET ei mainintaa rakennussuojelusta. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkintä sr-1.	25.9.2017	Joensuu
Huvilakadun ja Hiekanpään alueen asemakaavan muutos - Aluemerkinnöissä YOS ja YU ei mainintaa rakennussuojelusta. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinnot sr-js ja sr-js2 (suojeltu julkisivu).	6.6.2017	Pieksämäki
54. kaupunginosa Vuosaari, Skatanniemi - Aluemerkintä AO/s, Erillispientalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. - Rakennuksella kohdesuojelumerkintä sr-2.	25.4.2017	Helsinki
Toppilan kaupunginosan kortteleita 50, 54 ja 83, korttelin 53 osaa sekä puisto-, liikenne-, erityis- ja katualueita koskeva asemakaavan muutos sekä asemakaava Toppilan kaupunginosan osalle (Ranta-Toppila) - Aluemerkinnässä LV tai P ei mainintaa rakennussuojelusta. - Aluemerkintä SR-1, Suojeltavien rakennusten korttelialue. ...	7.9.2015	Oulu

- Rakennuksilla kohdesuojelumerkintä sr-20.		
Riihisaari - Aluemerkinä SR/s, Riihisaaren rakennussuojelualue, jolla olevat rakennukset, rakenteet ja maasto on suojeltu lailla rakennusperinnön suojelemisesta. ... - Rakennuksella kohdesuojelumerkintä sr.	16.11.2015	Savonlinna
15. ja 14. kaupunginosat Meilahden huvila-alue - Aluemerkinä A/s ja VLA/s, A/s ja VLA/s -huvila-alueiden suojelumerkinnällä merkityt huvilat, rakennukset ja rakennelmat puutarhakulttuurin jäänteet sekä luonnonympäristö muodostavat arvokkaan ympäristökokonaisuuden. Huvila-puutarhakulttuuri, pihapiirien arvokkaat ominaispiirteet sekä maisemalliset arvot tulee säilyttää. - Aluemerkinä YH-v/s1, Valtion asuin-, edustus ja hallintorakennusten korttelialue. Rakennuksilla lähiympäristöineen on erityisen huomattava kulttuurihistoriallinen merkitys. ... - Aluemerkinä YH-v/s2, Valtion asuin-, edustus ja hallintorakennusten korttelialue. Rakennukset lähiympäristöineen on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 18.9.1980 valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla. Merkintä koskee myös kortteliin 14489 liittyvää laituria uimahuoneineen. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinä sr-1-s, sr-1, sr-1b, sr-2, sr-2b, sr-3 ja rakennelmissa sr-1-r ja sr-2-r (A/s ja VLA/s -alueilla). YH-v/s1 ja YH-v/s2 -alueilla rakennukset ja rakennelmat suojeltu aluemerkinällä.	ehdotus 19.1.2016	Helsinki
Asemakaavan muutos nro 8186, Kissanmaa - Aluemerkinä AO-3/s, Erillispientalojen ja paritalojen korttelialue, jolla rakennettu ympäristö säilytetään, A-29/s, Asuinrakennusten korttelialue, jolla rakennettu ympäristö säilytetään ja AL-33/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, jolla rakennettu ympäristö säilytetään. Rakennettu ympäristö muodostaa kulttuurihistoriallisesti, rakennushistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaan kokonaisuuden, jonka merkittävyys perustuu yhtenäisyyden säilymiseen ja tyylinmukaiseen kokonaisvaikutelmaan. Asuin-, liike- ja toimistorakennuksia ei saa purkaa. - Aluemerkinä Y, yleisten rakennusten korttelialue. - Rakennuksella kohdesuojelumerkintä sr-51 Y-alueella, muutoin ei erillisiä kohdesuojelumerkintöjä, rakennukset suojeltu aluemerkinällä.	12.9.2016	Tampere
Sofronoffin huvilan asemakaavamuutos - Aluemerkinä SR, Rakennussuojelualue. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkintä sr14.	7.3.2016	Rauma
Vanajan hautausmaa ak ja akm - Aluemerkinä EH/s-1, Hautausmaa-alue, jolla sijaitsee kirkkolain nojalla suojeltuja kirkollisia rakennuksia ja rakenteita. Alueen ominaispiirteet tulee säilyttää. ... - Aluemerkinä YK/s-1, Kirkkolain nojalla suojeltujen kirkollisten rakennusten ja kirkkopihan korttelialue. Alueen ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. ... - ei erillisiä kohdesuojelumerkintöjä, rakennukset suojeltu aluemerkinällä.	13.10.2014	Hämeenlinna
Sopenkorpi, Varikon alue - Aluemerkinä SR-1, Suojeltujen rakennusten korttelialue. Alueella olevia rakennuksia, aitoja tai muita rakenteita ei saa purkaa tai muuttaa niin,	23.1.2017	Lahti

<p>että niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikkenee. ...</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä AO/s-1, Erillispientalojen korttelialue, jolla ympäristökuva säilytetään ja jolla tonttien päärakennukset ovat kaupunkikuvan kannalta merkittäviä. Päärakennusten korjaus ja muutostöiden tulee olla sellaisia että rakennusten kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. - kohdesuojelumerkinät sr, sr-1 (SR-1) ja sr-2 (AO/s-1), sekä rakennelmille sr-v ja sr-r 		
<p>Ruissalo 067, Saaronniemen leirintäalue</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä VR/s, Retkeily- ja ulkoilualue, jolla ympäristö säilytetään. ... - Aluemerkinä RM-4 ja RM-1 ei mainintaa rakennussuojelusta - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinä sr-1 	25.1.2016	Turku
<p>Asemakaavan muutos 24. kaupunginosa korttelista 6, Mariankatu 4-6</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä AO ei mainintaa rakennussuojelusta - Rakennuksella kohdesuojelumerkinä sr-1 	31.10.2016	Kokkola
<p>Valion asemakaavan muutos, asemakaava</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä T ei mainintaa rakennussuojelusta - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinät sr-1, sr-4 ja sr/ur 	10.11.2014	Jyväskylä
<p>Vanha Kirkonmäki</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä A/s, asuinrakennusten korttelialue, jolla kaupunkikuvan kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. ... - Aluemerkinä YL/s, julkisten lähipalvelurakennusten korttelialue, jolla ympäristö tulee säilyttää. - Aluemerkinä YK/s, kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue, jolla ympäristö tulee säilyttää. Siunauskappeli, hautausmaan kiviaita ja portti ovat kirkkolain nojalla suojeltuja. ... - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinät sr, sr/ur ja srk ja rakennelmalla ska 	17.3.2014	Kokkola
<p>Läntinen Rantakatu (osa), Linnankatu (osa) ja nimetön puisto</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä Y-1/sm, Yleisten rakennusten korttelialue kirjastoa varten. Korttelialueen kerrosalasta saadaan enintään yhtä viidesosaa käyttää asuin-, liike- ja toimistotilaksi. ... - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinät sr-4 ja srs-1 	31.5.2004	Turku
<p>Iso-Vimman asemakaavan muutos / Onnimannin kiinteistö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä AL/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. ... - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinä sr, rakenteilla s. 	12.12.2016	Säkylä
<p>Taivallahden kasarmi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aluemerkinä PA/s, Palvelu- ja asuinrakennusten korttelialue, joka on arvokas historiallinen, sotilaallinen ympäristökokonaisuus. Pihan kenttämainen ja avoin ilme tulee säilyttää. - Rakennuksilla kohdesuojelumerkinät sr-1 ja sr-2, rakennelmalla kt/s. 	23.10.2013	Helsinki